

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény **Margittai József** szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése, Ide küldendők az előfizetési díjak, nyitlerték és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadtnak:

Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukes M., Ooppelik A., Dauter G. L. és társánál és Herndl. Brünben: Stern M.

Nyitlerté petitsorra 10 kr.

A Csáktornyai Takarékpénztár, a Muraközi Takarékpénztár, a Csáktornya Vidéki Takarékpénztár sat. hivatalos közlönye.

A király Csáktornyan.

Kilencz évi időközben másodízben volt szerencséje Csáktornyanak, hogy felséges urát és királyát falain belül üdvözölhette. Meg is tett mindent, hogy a magyar király felséges személyét hozzá méltó keretben fogadhassa. Ünnepi díszit öltött. Vármegye, hatóság és polgárság vállalva buzgólkodtak rajta, hogy Csáktornya mindennapi ruhájából kivetkőztetve, ünnepi köntösében köszöntse felséges vendégét.

S ki is tett magáért a város közönsége. Egész Csáktornya lobogódíszit öltött. Nem volt ház, melyről a harmónikus nemzeti színek ne köszöntöttek volna vígan az érkezőket. Némely házak tulajdonosai meg ugyancsak kitétek magukért, hogy a föl-táruul képet virággirlandjaikkal, koszoruikkal, sőt mint a városházán láttuk, virágokból összeállított fölírásokkal, apró kis zászlóktól körülvevett országos címerekkel stb. minél változatosabbá, minél szebbé tegyék.

Valóságos zászlóerdő lengett a házak tetőiről s szólt arról élénken, hogy Csáktornya és vidéke nagy napra virradt, felséges királyra lépett területére; az ő diadalmát hirdeli az ünnepi színezet; az ő tiszteletére az emelkedett hangulat.

Az ünnepi mámorok vége! Ő Felsége körülből távozott. A város közelete ismét tovább zakatol a maga megszokott egyhangúságában. Munkához fog ismét minden kéz. Csak a szívekben marad emlékezete a fényes napoknak, annak a tudatnak, hogy négy napon keresztül központja volt Csáktornya a magyar birodalomnak, hogy négyszer huszonnégy órán át nem csak az ország, de az egész világ figyelme városunk felé volt terelve, mert az ország fejedelme tanyát ütött közöttünk, mert I. Ferencz József király ő felsége volt vendégünk!

Kisérje az Ég áldása földi útjain! Nyujtsa meg a Mindenható egészségtől kísért életét az emberi életkor legszélsőbb határáig, hogy a magyar állam, a magyar nemzet javára uralkodói erényét, nemes szívét, fejedelmi tapasztalatait még igen sokáig érvényesíthesse!

Isten éltesse, Isten vezérelje a magyarok diadalmát, I. Ferencz József Ő felségét!

Az előkészületek.

Alig hogy hivatalosan meg lett állapítva a király érkezésének időpontja, Csáktornyan a fogadtatást illetőleg az előkészületekhez azonnal hozzáláttak. Az utakat jókarba hozták, a hidakat fölújították; a városban a házakat friss mezzel látták el, a gyalogjárókat kijavították, szóval serényen megindult a munka minden irányban, hogy kellő időben mindennel elkészüljenek.

A város képviselő-testülete is rendkívüli közgyűlést tartott ebből kifolyólag Kolbenschlag Béla főszolgabíró elnökölte alatt.

A képviselőtestület tagjai majdnem teljes számmal jelentek meg, hogy már ezzel is jelét adják érdeklődésüknek az ügy iránt s lojalitásuknak a fejedelem személye iránt. kit a város területén a város régi híreinek és méltóságának megfelelőleg fogadni készülnék.

S a képviselőtestület Ziegler Kálmán hozzászólása után egyhangulag a legnagyobb lelkesedéssel járult a tett előterjesztésekhez, mert Csáktornya lojalitása kifogástalan volt minden időben, a város közönségét e tekintetben buzdítani soha sem kellett.

Kimondották tehát, hogy a királyt ünneppélyesen fogadják s Csáktornya polgárságának körében is oda hatnak, hogy a fogadtatásban minél ünnepiesebben az egész város közönsége különbség nélkül részt vegyen. E végből az előjáróság külön felhívást is intézett a város polgárságához, első sorban a háztulajdonosokhoz, hogy házaikat csinosítsák ki, ablakaikat szönyegekkel, virágfüzerekkel díszítsék föl s zászlókkal minden esetre lássák el.

A város polgárságából, nevezetesen a helybeli önk. tüzoltóság, az ipartestület s kereskedelmi ifjak testületének tagjaiból örséget szerveztek, kikhez a perlaki, letenyei, alsó-letnyai, nyírölgői, bottornyai, dráva-szent-iváni stb. tüzoltók is csatlakoztak, hogy együttesen támogassák a csendőrséget a rendfenntartás sokoldalú kényes munkájában.

A vasuti állomás is ünneplőbe öltözött. A nagy kijáróbeli királyi fogadóterem lett. A kárpitosok és díszítők ügyes kezeikkel tündérlakká varázsolták át a különben is izléses helyiséget, mely már a peron felől is barátságos benyomást keltett nagyon is szép díszítéseivel a szemlélőben. A karcu árbozokra huzott nemzeti zászlók, a felkörben elhelyezett lámpionok s virágkoszorúk és országos címerek nagyon emelték a dekorációk változatosságát.

A gőzmalom előtt a vármegye gyönyörű diadalkaput emeltetett, egyik oldalán: »Zala-vármegye hódolata apostoli királynak!« másik oldalán: »Áldás kísérje szeretett királyunkat!« felirással. Már messziről láttatta fejedelmi arányait a gallyakkal sűrűen borított porta triumfális, vígan lengetve nemzeti és a vármegye színeit feltüntető zászlóit, a tetejében elhelyezett aranykoronát jó messzire ragyogtatva.

Vasárnapra a házak kivétel nélkül fel voltak díszítve. Különösen ki kell emelnünk a Benedikt, Csakathurner, Hirschmann, Szeivert, özv. Szj Sándorné-féle házakat s mindenek fölött a városházát »Éljen I. Ferencz József királyunk,« virágokból összeállított felirással, az elemi iskolát, a tanítóképző-

intézetet, meg lapunk kiadóhivatalát, hol az Ő Felsége alakját föltüntető képek és szobrok voltak megfelelő díszítésekkel a kirakatokban kiállítva, végül a központi kávéházat, melynek bejárója fölött, izlésesen díszítve a király olajnyomata nagy arc képe volt elhelyezve.

Hasonló ünnepies külsőt öltött Zala-Ujvár is, melynek Festetics-féle kastélyába volt Ő Felsége szállandó.

A király megérkezése.

Vasárnap délután 1 óra 15 percre volt kitűzve az idő, a midőn Ő Felsége külön vonaton a csáktornyai állomás pályaudvarába berobog.

Már kora reggel nagy élénkség volt tapasztalható a városban s a délelőtt folyamán alig lehetett már mozogni a város utcáiban a jövő-menő sűrű embertömegetől.

Az egész város talpon volt. A vidék lakossága is részint gyalog, részint kocsin nagy sokaságban özönlött be Csáktornyára, úgy, hogy délfelé már gondoskodni kellett arról, hogy a közlekedés fenttartható legyen.

A rendfenntartó örség 12 óra után kezdett soraikozni s huzta meg a kötelet az utcák mindkét oldalán a diadalkaputól kiindulva, ki a kaszányáig az egész városon végig.

Ez alatt sűrű egymásutánban hajtottak ki a kocsik az állomásra, a hol szintén nagyszámu közönség gyűlt össze.

Itt gyülekezett a vármegyének küldöttsége, nagyobbrészt fényes díszmagyarban, továbbá Csáktornya városának képviselő-testülete élén Vrancsits Károly városbíróval s nagyszámu közönség, mely külön e czélra kiállított jegyekkel szintén bebocsátott a király fogadtatásához.

Fél egy után érkezett meg dr. gr. Jankovich László főispán díszmagyarban, majd Festetics Tasziló és Zichy Ágost gróf. volt fiemei főkörmányzó, Csertán Károly megyei alispán, Kolbenschlag Béla főszolgabíró, Tóth László nagy-kanizsai törvényszéki elnök, dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelő stb. stb. hozzájuk csatlakozván még a papság, földbirtokosok és a megye hatóságainak képviselői is.

Pontban 1 óra s 15 perczkor robogott be az udvari vonat a pályaházba. A mint megjelent a király, a ki magyar tábornoki egyenruhát viselt, viharos éljenzés hangzott fel.

A király Ottó kir. herczeggel és kísérőivel kiszállván az udvari vonatból, első sorban a főispán elé állott, a ki a következő beszédet intézte Ő Felségéhez:

»Császári és királyi apostoli Felség! Legkegyelmesebb Urunk! Zala vármegye közönsége és törvényhatósága örömmel ragadta meg azt az alkalmat, hogy mikor Felséged vármegyénket ez évben, midőn Magyarország állami fenállásánál.

ezredévi ünnepét üli, főhadiri jogait gyakorlandó legmagasabb megjelenésével kitüntetni méltóztatik, legmélyebb és hagyományos hódolatát Felséged előtt kifejezhesse; örömmünneppé emelvé a napot, mely vármegyének lakói és Felséged hűségesei alattvalói előtt feledhetetlen fog maradni. Engedje a mindenható, hogy Felséged szeretettel hazánk népének legfőbb óhaja és imája szerint a legmagasabb korig boldogan éljen! Éljen! Éljen!

A király erre a következőket válaszolta:

Örömmel jöttem ismét Zala vármegyébe s fokozni fogja örömeimet, ha a hadgyakorlatok alkalmából összpontosított csapatok ezen vármegye derék lakosságánál — a mint nem kéllem — ezuttal is szíves fogadtatásra találjak.

Ezután következett a hatóságok megjelent képviselőinek bemutatása.

A kegyes szavak után, melyekkel Ő Felsége a főispán beszédjére válaszolt és a melyeket viharos éljenzéssel fogadtak, a király először a főispánt, azután az alispánt és Kolbenschlag járási főszolgabíróit tüntette ki kegyes megszólításával, utóbbítól a járás nagyságáról, községeknek számáról s a járás nyelvi viszonyairól tudakozdván. Majd észrevévén gróf Festetics Taszilót, hozzá sietett s néhány barátságos szó után gróf Zichy Ágosttal szorított kegyes szavak váltása után jobbot. A cerce folyamán beszélt még Ő Felsége Simor János nyugalmazott törvényszéki bíróról, Fabianics Károly földbirtokossal, dr. Hajós Halmán alsó-lendvai ügyvéddel, dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelővel, Vrancsics Károly városbíróval, majd a csendőrség két főtisztjének is a jelentését fogadván, barátságos köszöntés mellett a közönség folytonos éljenzése kíséretében a fogadótermen áthaladva helyezkedett el kocsijában.

Az egész fogadtatás alatt Ő Felsége rendkívül barátságos hangulatban volt, látszott rajta, hogy a fogadtatással az egész vonalon, ugy Csáktornyan is meg volt elégedve.

A bevomulás.

A hosszú kocsisort Kolbenschlag Béla főszolgabíró nyitotta meg diszmagyarban, az első kocsiban foglalván helyet. A második kocsiban az elsőtől 200 méternyi távolságban a fő- és alispán hajtattott. A harmadik kocsiban 80 méternyre az előtte haladótól Ő Felsége ült, balján Ottó kir. herczeggel. Utána még öt kocsiban a többi hivatalos egyéniség következett, kizárólag a katonaság és udvari személyzet köréből.

Az egész utvonalon, merre Ő Felsége elvonult, viharos, szűnni nem akaró örömköltések hallatszottak.

A robozó fogatok a városban gyorsaságukból engedtek, annyira, hogy a Gabonátér mellett már elég lassu tempóban haladtak, a hol zászlók alatt a város tanulóifjúsága volt felállítva. A közs. elemi fiu- és leányiskola, ugy az áll. polgári fiu- és leányiskola tanuló — mintegy 700-an — a tantestületek fölügyelete alatt hosszú sorban üdvözölték itt Magyarország királyát, ki rendkívül nyájasan fogadta éljenkiáltásaikat s barátságos hajlongások s integetések között üdvözölt majd minden egyes tanuló külön-külön.

A zala-ujvári kastélyhoz vezető uton, az ujonnan épült lovassági laktanya mellett, a király — programmon kívül — megállította a kocsit. Ő Felsége Hirschel Ede építész vállalkozónak a főispán által történt bemutatása után megnézte a befejezett építkezést és teljes megelégedését fejezte ki távozása alkalmával a látottak fölött.

Zala-Ujvár-ra

2 óra előtt érkezett meg Ő Felsége és kísérete. A Festetics Jenő gróf kastélya előtt való parkban sorban állott a tábornoki kar és a hadgyakorlatok fővezetősége, a bal szárnyon József kir. herczeggel, mellette Fejérváy Géza báró magyar honvédelmi miniszter és Talián százados segédtisztlet. Ő Felsége elléptetett a sor előtt, üdvözölte József kir. herczeget és a többi tábornokokat, legelőbbjével kezelt fogva és végül a kastélyba ment, hol ennek tulajdonosa, Festetics Jenő gróf hódolatteljesen üdvözölte.

Ő Felsége erre megtekintette lakosztályát, majd ismét lejtött a parkba, a hol Beck báró tábornagnagy vezetése mellett a hadgyakorlatok fővezetőségének tagjait megszólításokkal tisztelte meg.

Az ezután következett udvari ebéden mindkét Festetics gróf, Jankovics főispán, Csértán alispán, Kolbenschlag főszolgabíró, Opris postaigazgató és Tóth törv. elők is részt vettek.

Az ebéd folyamán a hadgyakorlatokra vonatkozó rendelkezéseket olvasták föl és hirdették ki, valamint a döntőkök beosztását is. Az ebéd két óránál tovább tartott, mely alatt Ő Felsége mindvégig a legjobb hangulatban volt.

A hadgyakorlatok.

Az itteni hadtest-gyakorlatoknál, melyekkel az ideai hadgyakorlatok a monarchiában be is fejeztettek a 3. (grázi) és 13. (zágrábi) hadtestek állottak egymással szemben. Az előbbinek parancsnoka Reinländer báró, tábornagnagy, az utóbbié Berchtolsheim báró lovassági tábornok.

A hadgyakorlatok vidékünkön 3 napot vettek igénybe, s 21-én kezdődtek. Az eső daczára nagyszámu közönség jelent meg a gyakorló-téren. Az első nagy összejövetél Mura-Szerdahelytől délre történt meg. Az összejövetelt a 13. hadtestnek támadása vezette be és fél 11 órakor ennek déli irányban történt visszavonulásával végződött. Ő Felsége mindenütt jelen volt és élénk figyelemmel kísérte az egyes hadosztályok hadi mozdulatait.

22-én mindkét hadtestből 3—3 hadosztály állott harczban. Az érdekesítő mozzanatokban rendkívül gazdag harcz öt óránál tovább tartott s Jánosfalu és Mura-Szt.-Kereszt között folyt le. Fél 10 óra felé Ő Felsége Szt.-Keresztől délre lovagolt, majd nemsokára visszatérvén, 11 óra felé mindkét hadtestnek déli irányára ment át, a hol a 6. és 36. hadosztály állt harczolva egymással szemben. Az ütközetet d. u. 1 órakor fújták le, a mikor Ő Felsége visszatért Zala-Ujvárra.

A gyakorlatokat 23-án fejezték be. A király Mura-Szerdahelytől délre megállapodott, majd a 28. hadosztály megszemlélése után állást foglalt a Rétháttól északra levő magaslaton. Midőn egynegyed 12 órakor az ellenállásra kiküldött 28. hadosztály a 13. hadtest ellen akcióba lépett, a király kiadta a lefúvást jelszót, mire a harcz véget ért.

A Réthát körül ezután gyülekezett vezérkar körében Ő Felsége is megjelent. Üdvözölvén a két parancsnokot, nagy megelégedésének adott kifejezést a két hadtest kitünő állapota fölött és elismerőleg emelte ki a csapatok jó kinézését és magatartását. Megdicsérte továbbá az ütközetek szép kivitelét, a terepnek jó kihasználását, a hadosztályok korrekt vezetését, valamint a tüzérség ügyes

mozdulatait. A Zala-Ujvárt ezután megtartott ebéd után magához hívatta a király a döntőköket s tudósítókat és köszönetet mondván nekik megerőltető és hasznos munkájukért, nyomban a csáktornyai vasúti állomásra hajtattott.

Az elutazás.

Ő Felsége d. u. kevéssel 3 óra előtt érkezett a vasúti állomáshoz, miután utközben a még mindig fellobogózott városon végig ismételve a leglelkesebb fogadtatásban részesült volna. A közönség s zászlók alatt az iskolák ifjúsága most is sűrűn szállotta meg az utba eső utcákat s élénk éljenzések mellett vett búcsut a távozó jóságos fejedelemtől, ki a legbarátságosabb tetszésnyilvánításokkal viszonzta a szeretetnek és ragaszkodásnak spontán megnyilatkozásait. A vasúti állomás bejáratánál br. Fejérváy miniszter, a főispán, alispán és főszolgabíró várták. A főispán üdvözlésére Ő Felsége a fogadtatás és a tapasztalt rend felett legmagasabb elismerésének kegyeskedett kifejezést adni. Ő Felsége innen a Perronnra ment, a hol a nagyszámu közönség szűnni nem akaró éljenzéssel fogadta. Ő Felsége közvetlen a közönség előtt kegyteljesen azt mondta: »Köszönöm a szíves fogadtatást!« Mire a közelben álló udvari vonat felé ment, az őt környező előkelőségektől búcsút vett s a közönség leglelkesebb éljenzése között a disz-vonatra szállott, mely pár perc múlva megindult, magával vivén hű népének legjobb atyját, koronás királyát. A vonat megindulásakor a közönség ismét lelkes éljenzésbe tört ki; a hölgyek kendőiket lobogtatták, a férfiak kalapjaikat lengették. Ő Felsége coupéjának ablakából kegyes mosolylyal és hajlongással viszonzta a lelkes ovációit.

Horvátországból is sokan jöttek át s a Perronnról kihívó tüntetéssel »szívioztak«, a mi az »éljenzőknek« nem igen tetszett. Az egyik »éljenző« Ő Felségének a vonat felé való haladásakor ennek hatása alatt tubuzgóságában a »szíviozás« feletti nemtetszésének olyan módon adott kifejezést, a mi ugy az »éljenző« mint a »szíviozó« közönségben kínos benyomást keltett.

Ottó főherczeg az udvari vonattal, József főherczeg pedig a 4 órai gyorsvonattal utaztak el, br. Fejérváy miniszter s más előkelő katonai s polgári egyének Budapest felé. — S ezzel a csáktornyai nagy napok befejeztettek. Ismét mindenki rendes foglalkozáshoz látott, szívébe rejtven a szép és nagy napok emléket.

A zala-egerszegi katasztrófához.

Zalavármegye alispánjától az alábbi sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A Zalavármegyét érdeklő hirlapi hajsza olvasásánál eszembe jut egy periratban foglalt válasz, mely így kezdődött: »A szenvedély elvakítja az észet, annak szüleményei...!«

Átérve a dolog lényegére, kijelentem, hogy azokból a pénzekből, melyeket Csesznák József perlaki ügyvéd az akkori alispán által el nem számoltak állít, egy krajczár sem hibázik; s azon összegek a hivatalos kezelésnek megfelelőleg a letételek a pénztárba szabályszerűen beutalványoztattak; mit igazol a nagym. magy. kir. belügyminiszter ur által felvett lelet, mely a vármegye közönségének a nagym. m. kir. belügyminiszter ur által megküldött

De aki a pénztári kezelést ismeri, annak tudnia kell, hogy az állam által kifizetett összegek, vagy alispáni rendelettel a tisztviselő fizetéséből visszatartott pénzek az alispán kezébe nem jöhetnek, tehát saját céljaira fel sem használhatja.

A feljelentést és azt követő minden lépést személyes boszúnak és hálállanságnak kell tekintenem; mit igazol a f. alatt csatolt s a nagym. belügyminiszter urnak sajátkezűleg aláírt 1883. évi november 16-án kell másodfoku fegyelmi határozata, melyből kitűnik, hogy ha méltós. Svastits Benő urnak, az akkori alispánnak van hibája, egyedül az, hogy nem törekedett odahatni, miszerint a vármegye fegyelmi választmánya önmagáról megfélejléző tisztviselő ellen, a megérdemelt szigorú alkalmazza.

Zala-Egerszegen, 1896. évi szeptember hó 18-án.

Csertán Károly,

Zalavármegye alispánja.

Hivatalos másolat.

Magyar királyi belügyminiszter.

63432. III. a. szám.

Zalamegye közigazgatási bizottságának
Zala-Egerszegen.

Ezen közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának folyó évi június hó 10-én tartott ülésében 751—752. szám alatt hozott azon első fokú határozatát, — mely szerint Csesznák József perlaki járási szolgabíró az 1876. évi VII. t.-cz. 1 §-a) pontjában foglalt fegyelmi vétségben vétkeket mondván ki, ugyanazon törvény 11 §. b) pontja alapján, közigazgatási végrehajtás terhe mellett 15 nap alatt a megyei szolgák nyugdíj alapja javára fizetendő 300 azaz háromszáz forint bírságban marasztaltatott el, és egyszersmind kötelezetelt a végzési szolgálatot teljesített polgári örök részére kiutalványozott pénzbeli illetékelenül visszatartott összegeket és pedig:

Szent-Mária	község elöljáróságának	160 frt.
Alsó-Mihályovecz	"	160 frt.
Alsó-Dombóvár	"	160 frt.
Alsó-Vidovecz	"	160 frt.
Orehovceza	"	160 frt.
Vullária	"	160 frt.
Légrád	"	320 frt.
Opporovecz	"	115 frt.
Czirkovlyán	"	80 frt.

szintén 15 nap alatt s végrehajtás terhe mellett kiszolgáltatni, egy részről Podbreszt község elöljárósága, más részről Csesznák József által az ellen közbetevett felfolyamodványok következtében felülvizsgálván, azt a vétség minősítésére nézve a határozat ide vonatkozó indokainál fogva megérősítendőnek, a büntetés mérvére nézve azonban módosítandónak, illetőleg Csesznák József szolgabírót hivatalvesztéssel büntetendőnek és az illetékelenül visszatartott összegek megtérítési kötelezettsége tekintetében a felelősséget ellene megállapítandónak találtam; mert a vizsgálat során beigazolt részben vádlott által is beismeri, s a fegyelmi választmányi határozat indokaiiban részletesen felsorolt és kötelezősértésnek minősített hivatali visszaélések és vétségeken felül, Csesznák József az által, hogy a gondozására bízott községekkel szemben, melyek érdekeire és károsításától való megóvására meggyűlölni kötelezőségében állott — nemcsak, hogy ezen felfelyleti jogát s kötelezősége nem gyakorolta, hanem hivatali tekintélyét és befolyását önző czélok elérésére, és az adózó polgárok anyagi károsításával járó üzérkedésnél való közreműködésre használta fel: a legszigorúbb beszámítás alá eső oly hivatali vétséget követett el, mely a legsúlyosabb fegyelmi büntetéssel, hivatalvesztéssel sújtandó volt.

A határozatnak azon része pedig, mely szerint az illetékelenül visszatartott, összegeknek Csesznák által 15 nap alatt leendő megtérítése mondatott ki, azért volt módosítandó, mert a fegyelmi hatóságok ily esetben csak a felelősség megállapítására vannak hivatva, a kárkeresetek az 1870. XLII. t.-cz. 73. §-a értelmében, a törvénykezési rendtartás szerint illetékes bíróság hatásköréhez tartozván.

Miről a közigazgatási bizottságot a f. évi október hó 27-én 132. szám alatt tett főispáni jelentéssel bemutatott iratok visszaküldése mellett,

tudomás és további megfelelő eljárás végett oly megjegyzéssel értesítem, hogy jelen rendelettel Csesznák Józsefnek, az ellene a »Függetlenség« című hírlap 1882. évi 242. évi számában megjelent közlemény miatt annak szerzője Loncserics László ellen a büntető eljárásnak hivatalból leendő megindítása iránti közvetlenül itt benyújtott s f. alá idezárt felyamodványa is elintéztést nyert.

Budapesten, 1883. évi november hó 16-án.
Tisza sk.

Ezen másolat hitelűl:

Zaborszky József,
Zalavármegye kiadója.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Ő Felsége ajándékai.** A csáktornyai nagy hadgyakorlatok alkalmával teljesített buzgó szolgálataik elismerése fejében Ő Felsége a következőknek adományozott emléket és pénzbeli jutalmakat: Tóth István tisztartónak, Mesterics Aladár ispánnak, Vázsoy József urad. irnoknak, Jugh Mihály Festetits Jenő gróf vadászának drágakövekből mellűket, az uradalmi kertésznek 10 drb. aranyat, az urad. kocsisoknak s cselédségnek 70 drb. aranyat s 50 frtot. Ezenkívül a csáktornyai és a zala-újvári szegényeknek 400 frt segélyt adományozott.

— **Kinevezések.** Karabélyos Elek alsó-leudvai kir. járásbírónak Ő Felsége a király az áll. ítélőtábla-bírói címet és jelleget díjmentesen adományozta. — A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Szóváthy Lajos csáktornyai áll. tanítóképző-intézeti rendes tanárt az újonnan szervezett pápai áll. tanítóképző-intézet igazgatójává nevezte ki.

— **Br. Lüttendorf,** Ő Felsége főszállásmestere, mivel a csáktornyai közönség nagy részének az udvar vendégei elszállásoláskor alkalmá volt megismerkednie, e hó 23-án utazott el Csáktornyáról. Főszállásmester ur az elszállásolás nehézségeit megnyerő modorával s tapintatos bánásmódjával szerfelett megkönyvitette s azért reá a legkedvebben fognak visszaemlékezni mindazok, akik hivatalos teendőiben vele érintkezésben állottak.

— **A „Muraköz“** Ő Felsége ittéléte alkalmából díjszakiadásban jelent meg. A díszkiadás egy példánya Ő Felsége legmagasabb személye elé terjesztetvén. Ő Felsége azt legkegyelmesebben, köszönettel elfogadni kegyeskédett, miről a kabinet-iroda főnöksége a szerkesztőséget a főispán ur utján külön leiratban értesítette.

— **Hivatalos látogatás.** Tóth László nagykanizsai kir. törvényszéki elnök f. hó 19-én Csáktornyára érkezett, a hol a kir. járásbírósgót hivatalosan megvizsgálta.

— **Menedékház Csáktornya területén.** A helybeli kisedőv-egyesület a mult hét folyamán megtartott választmányi gyűlésén igen életrelvaló eszmével foglalkozott. Elhatározta ugyanis, hogy petícióval keresi meg a kir. tanfelügyelőség útján a közoktatásügyi miniszteriumot, tegye lehetővé, hogy a csáktornyai egyesület szellemi vezetését mellett Csáktornya közvetlen közelében, állami segítségével, állandó menedékház állíttassék föl, kisedővodai jelleggel. Készíti az egyesületet és lépésére az a tapasztalat, hogy az egyesület által föntartott óvintézet, mely a város érdekeinek különben kitünően megfelel, a város vidékére semmi kihatással nem volt. Pedig a város vidékét csakis kisedőv-intézettel lehet megmagyarosítani s csakis olyannak, mely annak a vidéknek kellő közepére odaállítva, közelségénél fogva hozzáférhető legyen. Hisszük, hogy a mozgalomnak foganatja lesz. Oly vidék megmagyarosításáról van ezáltal szó, melynek e czélra egyéb eszközök nem állanak rendelkezésére. Sem iskola, sem társadalom nem áll ott ebbeli feladatának tudatában, a csáktornyai egyesületnek kell tehát kezét kinyújtania,

hogy Csáktornya városának megmagyarosítása kifelé is érezhető legyen. Azért reméljük, hogy azok a faktorok, kiknek módjukban van, hogy az egyesületet ebben a törekvésben támogassák. — első sorban a magyar kormány — meg fogják érteni az egyesület nemes intencióját és segítségére sietnek, hogy fiókintézetét a város határában fölláthassa. Szébb alkotás nem hirdethető a millennium emlékeztető, mert mi sem alkalmasabb a magyarosítás ügyének nagyobb lendületet adni, mint egy kellően felszerelt s jól vezetett kisedőv-intézet.

— **Gyászhir.** Özvegy Pecsornik Frigyesné szül. Hanzlicsek Rozália ugy a maga, mint gyermekei, Irénke és Annika és az összes rokonság nevében szomorodott szível jelenli, férje, illetve apjuk Pecsornik Frigyes urnak, f. évi szeptember hó 19-én d. u. 1 óraker, életének 33-ik évében, a halotti szentsegek ajtatos felvétele után történt elhunytát. A boldogult földi maradványai e hó 21-én d. u. 3 óraker a csáktornyai róm. kath. sirkertben örök nyugalomra tétetnek. Áldás és béke poraira!

— **A beiratások** a helybeli áll. polgári iskolákban véget érven, a beiratások eredménye a következő: Az áll. polg. fiu-iskolába beiratkoztak az 1896—97-ik tanévre összesen 110-en; és pedig az I. osztályba 42, a II. osztályba 29, a III. osztályba 20-, a IV. osztályba 13, az V. osztályba 3. a VI. osztályba 3 tanuló. Az áll. polg. leányiskola beirt tanulóinak a száma 60. Az I. osztályba beiratkozott 21, a II. osztályba 21, a III. osztályba 18. A fiu-iskola tanulóinak száma 18-cal fogyott, a leányoké 11-gyel növekedett.

— **Tanító-választás.** A tüske-szt-györgyi róm. kath. népiskolánál üresedésben volt másodtanítói állásra Várad Alajos okl. tanító választatott meg. — A mura-királyi róm. kath. népiskola másodtanítói állására pedig e hó 18-án Faludi Géza okl. tanító választatott meg.

— **Halálozás.** Magyarics Győző, özv. Magyarics Jánosné buzási korcsmáros fia, f. hó 21-én 22 éves korában Pozsonyban a katonaságnál elhunyt. Nyugodjék békeségben.

— **Meghalt a vonaton.** Tkalcsics Irma hodosáni születésű 16 éves hajdon hosszabb ideig betegeskedett Sopronban egyik rokonánál. E hó 19-én Sopronból Mura-Királyra utazott. Utközben azonban életereje egyre fogyott, ugy, hogy Kotor és Mura-Király között a vasuti kocsiiban meghalt. Temetése nagy részvét mellett e hó 21-én volt Hodosánban. Áldás és béke hamvaira!

— **A közs. elemi népiskolában** összesen 458 tanuló iratkozott be a folyó iskolai évre, és pedig 284 fiu és 224 leány. Az osztályok szerint beiratkozott 69—72, 62—71, 53—46, 50—35 tanuló. — A kisedőv-intézetben 75 kised iratta be magát, 35 fiu és 40 leány.

A budapesti Plasticon újabb látványossággal gyarapodott. A budhisták tanát a lélekvandorlásról mutatja be megerzékítve, nagy feltűnést keltve.

Lapunk mai számunkhoz a »Pesti Napló« prospektusa van mellékelve!

Felölös szerkesztő:

Segéd-szerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF. ZRINYI KÁROLY.

Kiadó és lap tulajdonos:

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR).

Sve pošiljke tičuće se zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me **Margitai Jožefa** urednika vu Čakovce.

Izdateljstvo :

Knjižara Fischel Filipova, kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći ružtveni znanstveni i povučljivi list za puk

Izlazi svaki tijeđen jedenkrat i to: vu svake nedelju.

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . . 4 frt.
Na pol leta . . . . 2 frt.
Na četvert leta . . . 1 frt.

Pojedini broji koštajé 10 kr

Obznane se poleg pogodbe 1 fal računaju.

Službeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Kralj vu Čakovcu.

Njegovo Veličanstvo je vu nedelju odvečer po 1 vuri vu Čakovce došel. Kolodvor bil je jako lépo okinčen, takaj i vu varašu sve hiže i vulice, kud se je kralj peljal. Od kolodvora do Zala-Ujvara bilo je puno ljudstva: na red se medjimurski ognjogasci pazili.

Pri kolodvoru je kralja gosp. dr. prof Jankovics László naš veliki župan pozdravil; na njegove reči odgovoril je kralj, da je s radostjum došel vu Zalavarmegijju i da je osvedočen, da su Njegovi vojniki ovdí dobro prijeli. Zatam se je spominal s Csertán podžupanom, Kolbenschlag varm. velikim sudcom, Festetics Taszilo grofom (iz Keszthelya), Zichy Ágost grofom (iz Belatinecz), dr. Ruzsicska školskim inspektorom, Vrancsits varaškim birčvom i t. d. Onda se je s Otto nadhercegom vu svoju kočiju sel i med »eljen« vikom pučanstva se je peljal vu kaštelj Zala-Ujvár, gde su ga generali i druga visoka soldačka gospoda čekala i pozdravila. Vu kaštelju bil je obed, na kojem nazočno ih je bilo svaki dan više kak 100, vu najvećšim broju vojničkih gospodah.

Soldačke vezbe pogledal je Njegovo Veličanstvo vu pondeljek, tork i srědu. Najvećše bitke bile su pri Réthatu, Mura-Szerdahelyu, Mura-Siklošu, Nyírvölgyu, Jánoštalu.

Bitke su se 23-ga dokončale okolo 11. vuri pri Réthátu, gde je oficire i soldate Njegovo Veličanstvo pohvaljil.

Kralj se je 23-ga malo pred 3. vuri po poldan dopeljal k kolodvoru. Ovdí ga je velikžupan pozdravil, komu je Njegovo Veličanstvo milostivno dostojal izraziti, da je tak s prijeljom, kak s redom zadovoljen. Zatam je k občinstvu išel, koje ga je s burnim »eljenom« pozdravilo i dostojal je reči: »Hvala, da ste me tak srdačno prijeli«. Njegovo Veličanstvo je znova po soldački salutiral poljeg njega stojećemu honvedskomu ministru Fehérváryu, velikomu županu, podžupanu, varm. velikomu sudcu i blizu njega stojećemu občinstvu i puku, a onda sel se je vu svoj lépi vlak. Nazočni su znova i znova s »eljenom« pozdravili kralja, koj je pri obloku stal.

Njegovo Veličanstvo kralj je odošel i svaki se je znova k svojim poslji povratil, ali vu sreću svih nas Medjimurcov za navěke ostanaju spomeni lepíh i velikih dnevíh, koje smo preživeli, kada je Njegovo Veličanstvo pri nas bil.

Nečista voda, gotova smrt.

Voda samo onda je zdrava, dok je zevsema čista, bistra i friška, ter dok nema

vu njoj organičkih t. j. budi živinskih ili bilinskih primjesa, a to je vu prvom redu voda izvorna, koja je tak bistra, da vu istinu nema nikakove farbe. Vsaka druga voda ima vu sebi rastopljenih organičkih tvari, koje su više menje škodljive čovečjemu telu. S toga treba vsaku vodu, koja nije zevsema bistra i čista, prije nego što ju pijemo filtrirati, t. j. precediti čez višestruko platno ili još bolje čez pusteni klobuk. Isto tako neškodljiva postaje voda i onda, ako ju prije skubamo. Vsaka potočna i riječna voda, zatim vse vode stajačice jesu više ili menje škodljive čovečjemu zdravlju, jerbo se baš takovom vodom ponajviše rasprostranjaju vsake fele kužni betegi. S toga su ljudi, stanjući vu brdinama (vu gorah), koji pu i troše izvornu vodu, vnuogo zdraveši i krepčeši, nego oni, koji žive vu nizinah poleg rijeke i zdravlja škodljivom vodom. Dokazano je, da nečista voda pospješuje vnoge priljepčive betege, jer dovodi vu vutrobu čovečjega tela vsake fele škodljive glivice i životinjice, koje telo jako slabiju, dapače i vsmrtiju. Kada se je ono pred tremi ljetmi pojavila vu Hamburgu kolera, dokazano je, da je velika vnožina ljudi zbetažala od toga, kaj su pili nepročišćenu vodu iz rijeke Labe, koja je bila otrovana (ogiftana) izmetinama beteznikah, koji su na koleri betegovali. Kak god se more kolera vodom rasprostiti, tako se isto rasprostranjaju i drugi betegi, koji nastaju od raznih nametnika (životinjica), a dolaze vu naše telo skoro navěk sa vodom, koju pijemo. Da vidimo,

Z A B A V A**Kaj još nije, more biti.**

Prije kojih sedamdeset godinah je u varašu Z... hodil u školu neki siromaški děcec. Otac i mati su mu pomrli a i drugač nije imal nikoga niđi od rodjakah, niđi od domorodcev, na koga bi se u svojoj nevolji mogel bil obrnuti, ako ga je kakova neprilika dostigla. Poslie smrti roditeljah falelo mu je upravo sve, kaj je u školu hoditi potrebno. Makar je i kak čuval i šparal, svakoga krajcara deset krat u ruki obrnul prije nego ga je izdal, makar je samo najpotrebnije stvari kupoval i nikada si nikaj, kak se ono veli, privuščit, to je on zato ipak uvijek bil do grla u nevolji te je trpel na pomanjkanju svega, kak je to već pri siromakih uvijek navadno, pak makar oni i na najneznatniju stvar pazili i čuvali.

Jednog dana je Karlek (tak je bilo ime dijačecovo) vzel u ruke svoju kasu za da vidi kak akcije stoje, i kada bi bil tih nekoliko grošev tri krat prebrojil, kak da bi bile stotinke s računom se zadovoljil, jer

se je slagal, odmaši se u drugu vulicu k jednomu krojaču, koj je za male novce staru i poderanu opravu popravljaj i krpaj. Njegova i bez toga po staroj modi skrojena oprava počela fe širom ili te je njegov kaputić imal takovu znamenitu luknju u alaktu, da nije bilo moguće sutradan u njem na gorestajanje iti, jer se ipak nebi pristojalo na takovu veliku svečanost spodrapanim kaputom u cirkvu dojtí.

Ves ponizen pokuči na krojačeva vrata i još poniznije stupi odkrite glave u sobu majstora krojačeva te ves škrušen podnese svoju pokornu molbu, da bi mu najme majstor hotel njegov kaputić do sutra popoldan u red postaviti, jer drugač da u ovakovoj razdrapini nebude mogel na veliku svečanost gorestajanja dojtí.

Znanstveno pregleda majstor ranjenog kaputa zmaše znamenito glavom i reče, da je to vrlo težka stvar, ovakovu prhku stvar krpaj, jer švelo neče držati.

»A do sutra pak čisto nije moguće« — zakrešči krojačeva namrgodjena žena — »jer danas se zgotavljaju oprave za gospodu, a sutra po poldan pak već počimlje svetek, i tak nebude nikaj stoga: —

nosi si toga zdrapanoga canjka nekam drugun!»

Ali dijačec je pričel tak liepo i milo prositi, da je majstora i majstoricu svojim govorom predobil. »No budemo već vidli« — reklo mu se je konačno — dojdi zutra ob petoj uri u jutro«.

Vesel odskač samo u rubači prek dveh ulic u svoju dijačku komoricu, a drugi dan u jutro već pokuči na krojačeva črvjedna vrata spitanjem, jeli je kaput zakrpan.

»Jesam ti ga zakrpal, na koliko je bilo moguće« — veli krojač.

Dijačec vze kaput i zapita: »Kaj sam dužan?»

»Dužan?« — odgovori smiešeci se majstor — »dužan?« — Em i onak neimaš penez. Ja sam već više takovim dijačecom gde kaj zabadava popravil. Ti mi budeš to onda platil, kad buš biskup«.

Na to dijačec sa uljudnim »Bog vam plati hiljadostruko« spusti svoju mošnjicu s penezi natrag u žep te otide ves blažen da je tak fal žisel.

Četerdeset godinah kasnije je putoval novoimenovani biskup S. G...ski po svojoj biskupiji, pri tom je došel i u varaš, u kojem

kaj vse more čovjek izpiti sa nečistom vodom.

Od vsih nametnika čovječje vutrobe najpoznatiji i najrazprostraniji nametnik ili pripuz je navadna čovječja glista (Spulwurm, Ascaris lumbricoides), koja stanuje u tenkom crijevu čovječje vutrobe, gde ujedno i svoja jajca nese (leže). Jajca te gliste obavile su ljuskom (pokrivalom) tak čvrstom da po više mjeseci more budućim imetak i na suhom preživeti, t. j. jajce se nepokvari jer se mladi izlegu, čim opet s vodom vu vutrobu čovječju dojdju. Čim se iz jajeta mladi izlegu, jako se hitro razvijaju i narasteju 15 do 20 centimetar duge gliste. Akoprem glista vu vutrobi čovječjoj nije baš pogibeljna, no ipak izpelja zle posljedice. Osobito poremećuje probavu hrane, ter po tom nastaju vu vutrobi vsake fele boli. Ako gliste navade prema žučnomu prohodu tad more nastupiti beteg žutica ili vužganje jetra, nasuprot ako predereju črez črevo vu utlino trbušno, more nastupiti beteg posunšice (Veits-tanc), padavica (Epilepsie) i drugi spodobni betegi.

Navadne čovčje gliste razprostranjene su ponajviše vu zemljama, gde vlada velika vrućina, nu nahadaju se i po celoj Evropi, a osobito medju seljačkim pukom i djecom. Vu početku ovoga stoeletja opazalo se je tulikajše vnogo glistah i kod stanovništva vu vekših varoših, nu od kada su vrpeljni vodovodi, vu kojima se voda dobro filtrira (precedjuje), od onda ih je nestalo. Osobito psi vnogo trpiju od glistah, pak vnogi od njih i pogineju. Kad pes travu jede, znamenje je, da ima gliste.

Drugi nametnik, našo vutrobe je tenko, glavec (Peitschenwurm, Tichocephalus dispar), koji naraste samo nekoliko centimetar dug, a živi vu debelom črevu, čovčje vutrobe, t. or: leže (koti) svoja vnogobrojna jaja vu črevu, a buduću zametak razvije se samo vu vodi. Dospije li opet vu čovčje črevo, hitro zraste do odmerene veličine, nu ne prouzrokuje osobite boli, dapače se višekrat ni nečuti.

Vnogo je pogibeljnija glista dvanajstoprstjenjak (Zwölffinger-Darmwurm, Auchilostomum duodenale), koji naraste komaj na 15 milim. ili po prilici na jeden col dužine.

je naš krojački majstor, sada već sedamdeset godinah star, svoju meštriju tiral. Biskup zapove kućišu pred krojačevim stanom stati, izide iz kočije i otide po trih štengah gore u krojačevu sobu. Krojač starac se začudi, kad vidi, da ga biskup pohodil. Od samoga začudjenja nije niti rieči mogel progovoriti, ali ga biskup preteče i veli: »Dragi majstor, ja sam došel moj dug platiti!»

Majstor ga još bolje začudjenja gledil. »Je, je,« — veli biskup — »to je živa istina. Prije četerdeset godinah ste mi vi kaput pokrpali, a na moje pitanje kaj sam dužan, ste mi odgovorili, da ču onda platiti, kad postanem biskup. Iz vaše šale je božjom milostjumu istina postala, jer ja sam on di-javec, te sam evo sada došel svoj dug platiti.»

Stari majstor se toga više nije siečal. Biskup je svoj dug s-interesi platil. Stari majstor je užival do svoje smrti (1862) u gradu u Sl. G. . . . liepu sobu kakti kvartir i cietlu koštu i dvorbu te je znal više krat reči, da mu ni jedan kaput nije bil tak dobro plaćen, kak on, siromaškoga dijačeca i da je to vekivečna istina: »Kaj još nije, more biti!»

Em. Kollay.

Taj nametnik prenadjen je vu vutrobi čovčjoj istom ljeta 1838. vu Milanu, vu talijanskoj zemlji. S početka mislilo se je, da je ta glista nesškodljiva životinjica, dok nije doktor Griesinger okolo ljeta 1851. dokazal, da taj nemetnik zrokuje vu čovčju slabokrvnost, od koje vnogi i vumre. Ovaj nametnik razprostranjen je po celom svētu. Kada su goru sv. Gottharda, koji leži izmedju Švajcarske i Gornje Italije, prerovali, t. j. načinih izpod nje prorov, po kojem se more iz Švajcarske vu Italiju prejtli, pojav ila se nenadano medju težaki bolest (beteg), od koje su betežnici za kratko vrème napunili vse špitale Švajcarske i Gornje Italije, od toga betegu pomrlo je na stotine ljudih, a oni, koji se betegu prebolili, terpeli su boli još dugo vremena, prije nego su zevsema ozdravili. — Tajna te strašne bolesti ostala je skrिता dugo vremena, jerbo nisu ni sam i doktori znali, odkud ona dohadja. Ovu tajnu odkril je istom godine 1879. neki doktor po imenu Graciadei prigodom (paranja) tēla jednoga umrloga radnika (delavca, težaka), ter dokazal, da taj beteg dohadja od crva, odnosno gliste dvanajstoprstjenjaka. Da se taj dokaz podpunoma potvrdi, uputi se vu to ime profeso Perroncito iz Turina vu Talijanskoj vu vsake fele špitale, da tu bolest točno i znanstveno preštudira. Nakon svestranoga izraživanja i proučavanja dojde do tvrdoga osvedočenja, a i vnogi drugi delavci vu rudokopima, t. j. pod zemljom, gde se kopa željezo, kufer, kamenitvugljen i t. d. od iste bolesti beu, kak i tegujoni, koji su pod gorom kopali prorov i da beteg poteče vu istinu od dvanajstoprstjenjaka, Kesneše dokazalo se takaj, da i vu Francezkoj boluje i vumira vnogo radnika vu rudokopima i ciglanama od istoga betegu. Dvanajstoprstjenjak je anda jeden od najpogibeljnijeh neprijatelja našega tēla. On imade vu ustima četiri drobna, ali jaka zubića, kojima se učvrsti na crijevnu sluznicu. Gustokrat pregrizeju tu crijevnu sluznicu, a od toga nastaje oida krvarenje.

Kad bi vu crijevu (vu čurki) bil samo jeden takov nametnik, onda bi bila bol neznatna, nu ima ih na stotine, dapače na jezere; a buduću da oni sišu krv, mora betežnik zevsema oslabiti, a večkrat, ako nema doktorske pomoći, i vumreći. Dokazano je i to, da taj nemili gost dolazi vu vutrobu čovčjeju jedino nečistom i nezdravom vodom, a to se lahko dogadja ondi, gde je vnogo ljudih, amalo izvor-vode, pak su ljudi prišiljeni piti vsakojačku kaljužinu.

(Konec sljedil).

KAJ JE NOVOGA ?

— Prosimo naše poštuwane predplatnike, naj nam vu novim pol ljetu predplatne zaostatke čim predi pošljeju i predplate ponoviju!

K otvorenju željeznih vrata.

Sporazumno s vrhovnim dvorskim meštrom ustanovljena je sada listina onih ličnosti i novinah, koje će biti službeno pozvane k otvorenju željeznih vrata na Dunavu, ter je magjarski minister trgovine već razaslao pozive. S Nj. Veličanstvom doći će: obedva glavna adjutanta grof Paar i Bolfras, vrhovni ceremoniar grof Hunyady i vrhovni mešter kuhinje grof Wolkenstein ter čitav niz oficirah i ličnosti; s rumunjskim kraljem doći

će osem, sa srbskim sedem osoba. Na dalje su pozvani nadvojvoda Jožef s tri osobe, poklisari njemački, englezki, talijanski i ruski, poslaniki rumunjski i srbski, rumunjski ministar predsjednik Sturdza i srbski ministri Popović i Radoslavljević s pratnjama; ministar vanjskih posala grof Goluchovski s pratnjom; ratni minister Krieghearn, admiral Sterneck, Kállay, grof Badeni, ministri Welserheimb, Gautsch, Bilinski, Glanz, Gleispach i Guttenberg, čela magjarska vlada austro-magjarski poslanik vu Bukurestu barun Aehrenthal, i onaj vu Biogradu, vitez Schicsl, sborni komandant vu Temišvaru fzm. barun Waldstätten sa svimi generali svog područja, zastupniki raznih dunavskih parobrodarskih družtvah, zastupniki austro-magjarske i inozemne štampe, članovi parlamenta, kler i municipija.

Pomor vu austrijskih gradovih.

Statističko centralno povjerenstvo oglašava vu posljedujuem svezku svog mjesečnika podatke o pomoru vu vekših gradovih (varoših) austrijskih za godinu 1895. Podatki su sabrani na temelju nedeljnih izvještaja od 56 gradova i obćinah, koje imaju više od 15.000 stanovnikah. Pućanstvo tih gradovah i obćinah iznosilo je ljeta 1895. — 3.536.194 duše. Od tih je poprečno na godinu vumrlo 25.8 od 1000, pribrojiv ovamo i strance, a 25.5 uzevši vu obzir samo domaće pućanstvo. Na ovu razliku treba osobito pripaziti, jer pomor raste sa strance, osobito vu onih mjestih, gde se više naslanjaju pensionisti i betežnici. Stoga je pripodoba glede zdravstva i pomora moguća ter dozvoljena samo obzirom na domaće pućanstvo.

Gledom na to bilo je od spomenutih 56 gradova 45 njih izpod poprečnog pomora sa 25.5 od jezere. Slēdili su ovako: Kralj. Vinohradi (jugoizhodni del Praga) 12.2, Karlin (sjevero-izhodni del Praga) 13.2, Steyr 15.1, Olomuc 15.9, Innsbruck 16, Smichov (jugozapadni del Praga) 17.4, Žizkov (izhodni del Praga) 18.1, Bielitz 18.8, Stanislav 19.1, Toplice (Česke) 19.2, Przemysl 19.8, Lavov 19.9, Brno 20.2, Kladno 20.2, Bečko Novomjesto 20.7, Usti 20.9, Maribor 21, Zadar 21.1, Znojmo 21.1, Prag 21.3, Plzenj 21.5, Celovec 21.9, Gablonc 21.9, Tješin 22.4, Beč 22.5, Moravska Ostrava 22.6, Solnograd 22.7, Trident 22.8, Asch 22.8, Krakov 22.8, Pulj 22.9, Warnsdorf 22.9, Opava 23.1, Podgorce 23.3, Kolomea 23.4, Liberac 23.4, Tarnopol 23.5, Linc 23.7, Budjeovice 23.8, Ljubljana 23.9, Gradec 24.1, Čeb 24.6, Jaroslav 24.7, Mosti (Brüx) 24.7, Gorica 24.9.

Preko poprečnih 25.5 pomora od jezera izkazuje sljedećih 11 gradova: Jihlava 25.5, Tarnov 26.6, Jägerndorf 26.9, Brody 27.8, Černovice 29, Trst 29.1, Stryj 29.3, Drohobicz 30.1, Sambor 30.2, Prossnitz 31.5 i Sternberg 31.7, anda izuzev Trst, kakti primorski grad, koji je više izložen raznim betegom, samo galički i moravski gradovi.

Samoubojstvo mlade gospodje.

Iz Budimpešte javljaju: Okrutna je sudbina snašla vrhovnoga direktora magjarske agrarne banke Lukača Engedy. Tečajem jedne godine izgubil je svoju odraslu djecu. Njegov 25 godišnji sin vumrl je prošle zime od upale potrbušnice, a prekjucher, se je ustrelila i njegova 22 godišnja kći Olga udata Szivós. Mlada gospodja njegovala je svog težko betežnog tovaruša, ali nije mogla gledati njegovih velikih mukah, pak se je ustrelila.

Umrtila ju kača.

Vu Királynépu vu šaroškoj varmegiji vmrla je ovih dana Otilija Popović, kći tamošnjeg ekonomu Ivana Popovića od uboda kače. Mlada djevojka šetala se sa svojim zaručnikom vu vrtu, gde je hotela vtrgnuti ružu. No jedva kaj je pružila ruku za ružom, omotala se joj giftna kača okolo ruke ter ju ugrizla. Djevojka se je vu meglovici srušila na zemlju, no dok je njezin zaručnik došol s doktorom, ona je već vmrla. Za 14 dana imala je biti svatba.

Bazar vu ženinom želudcu.

Vu Odesi su doktori izvršili čudnovatu operaciju na jednoj ženi, kojoj kad bi pridošla srditost, prožderala je vse kaj bi joj se pri ruki desilo. Vu trbuhu su joj našli 34 različitih stvari, izmedju kojih najglavnije su: jedne vilice, komad željeza, dvě žličice, jednu iglu, jednu krpú navezenu, dva čavla, vsaki 5 cm. dug, komada glaže, 8 različitih gombov, jeden ključ, i t. d. Operacija je uspjela, ter se betežnica nahadja vu dvorani špitala, gde je postavljena na ogledu vnoгим doktorom, koji ju dohadjaju gledat.

Imena vladara na putovanju.

Poznato je, da se vladari, kad privatno putuju, poslužavaju posebnimi imeni, da se budi zaštite od raznih svetčanih dočekov, budi da se vugneju radoznalosti ljudstva. Ipak je velika većma incognito-imena vladarskih poznata. Kralj Ferencz Jožef ter kraljica Jalzabeta rabe na svojih incognito putovanjih ime grof grofica Hohenembs, kraljica kadkad i Miss Nicholson. Englezka kraljica krsti se grofica Belmoral, kralj i kraljica belgijska grof i grofica Flandrijska — ili grof i grofica Ravenstein. Kralj Umberto putuje pod imenom grof od Monze, kraljica Margherita pod imenom grofice Gresoney. Njemački car Vilim nesluži se incognito imenom, on neljubi incognita. Njegova dva najstarija sina već su putovala pod imenom grofova Ravensberga. Princ Viktor Napoleon služi se imenom grofa Monjorta, princ Wales navaden se zvati Mr. Moulton, njegova kći Maud Miss Mills, princesa Beatrica »lady Carisbrock«.

Svetčani broj.

Proštu nedelju, kada je Njegovo Veličanstvo vu Čakovec došel, su naše novine vu svetčanim izdatku izlazile. Svetčani broj je do ruk Njegovoga Veličanstva došel, kojega je kralj najmilostivnese hvaljom prijeli dostojal. To se je od strani kabinetske kancelarije uredničtvu naših novin putem našega gospodina premuškomuša pismeno na znanje dalo.

Dobre žepne i stěne vure za fal cène moći dobiti pri *Pollak Bernatu vurararu* vu Čakovcu (Pijac, Šparkassa). Pri njem se *uzimljeju vure takaj* za popravek za fal cěnu.

Ljubav lastavice.

Kak nebi ljubil svaki svoje rodjeno mesto, u kojem je pregledal svetlo sunce i sve ljepote ovoga sveta.

Jeli da ste se dragi domorodci već više puta osvedočili, kad ste koje živinče prodali, pak ako mu je ikako moguće bilo ako ne više jedanput vas pohodilo, jer je njemu teško bilo ostaviti svoj prvi zavičaj. Dakle ja ću vam na kratko opisati ljubav jedne lastavice proti meni.

Bila je to lanjske godine, da se je kod mene nastanila jedna lastavica, a ja sem već dugo čul, da je jeden krojač vlovil pod njegovim krovom udomljeno lastavicu i vu jesen njoj je svezal okolo vrata crveni pantlek, da se osvedoči, oće li ona u protuljetje opet dojti u svoj stari dom.

Njegova nada je bila istinita, jer se je lastavica opet povratila u svoju staro gnjezdo. Tak sem vam i ja napravil dragi domorodci. Moja nastanjena lastavica, je bila veoma pitovna proti meni, i to tak, da kad god je bil oblok odprt, lastavica doletela je vu moju hižu, a ja sam njoj vnogokrat daval jela.

Jednom mi je opalo na pamet, da očem probu učiniti, jeli se hoće ista lastavica ikada k meni povratiti. Ja nju pri meni i njoj okolo vrata lěpi běli svilni pantlek zavěžen, na kojega sem napisal moje ime. To se je dogodilo leta 1895. augusta 21-ga. Lastavica je još navek dohajala k meni, dok je mogla.

Napokon dojde vreme, kad se je nam bilo reziti. Došla je pred odlazkom vu moju hižu i ostala je nutri cele dve i pol vure. Sprhetavala je navek okolo mene i cvrkutala, kak da se plaće.

Kad sem spazil, da je jesen, i da se lastavica razstavlja od mene, rezplakal sem se, tak mi je bilo žal za ovu ptičicu. Bože oće li se ova nazad k meni povratiti, jer kuliko njih pogine na putu prek morja, koliko njih se tam utamani i t. d.

Nazadnje je odišla i od toga dana nje više nisem videl.

Željno sem čekal protuletje, da se osvedočim, hoće li povratiti.

Velike radosti u jednu sredu leta 1896. aprila 8-ga. Okolo jedne vure po poldan, kad sem ravno obedoval vrata i obloki su bili dakako zatvoreni, jor je još prilično hladno bilo vani. Ja čujem nekoliko putah, kako se nešto zaletava vu oblok i vrata. Baš kak da bi mi dragi Bog dal na pamet, da otvorim vrata. Ja otvorim vrata a vu hižu doleti jedna lastavica i ja se osjetim one lastavice, koju sam lani zabilježil.

Ja nju primem, i vidim on svili pantlek s mojim podpisom.

Odmah si taj dogodjaj u svoj notes zabilježim kojega sem sada našel, te vam dragi domorodci to malo opišujem, jer znam za sigurno, da vam pravo dojdem. Ova lastavica dolazila je opet i ove godine k meni i stanuje u tom istom gnjezdu sa svojimi mladi.

Kaj je komu milije.

Bilo je već jako davno, kad su dva kralji boj držali med sobom, i koj je zadožil, selil se je svojom vojskom odmah u grad. Dal je zapoved, da se sve ženske sele iz grada i da svaka sme vzeti svoje hiže, koliko na sebi more nositi, pak makar što joj je najmilije, a to samo jedanput, a ne da se vrati po drugi put. — Sam kralj ide na

gradska vrata, da vidi, lko šta nosi i da se nebi opet vratil. Na jedenput ide čitav čoport ženah, ali imaš i sto gledati, što nosi.

Bogme nosi svaka svojega muža, udovice svoju decu, a veča deca svoju mlajšu braću.

Kad to kralj vidi razzali se mu veličansko srce, to videći, da su ženam miliji njihovi muž, nego sve drugo blago.

Oprosti njim i sve njim, da zvati nazad, nek se opet nastanju u svoje hiže, te nek imaju i nadalje takvo ljubav med sobom.

Složil:

József Perger.

Nekaj za kratek čas.

Doktor: No Janoš, jeli vam je povědala vaša žena, kaj sem odredil? — Tak onda vu redu živite, — 12 knedlinov znate, to je preveć.

Muž: Istina je gospon doktor, denes sam samo osem knedlinov pojel, ali sam je zato malo debleše dal napraviti.

*

Peter: Kumek, kumek, hodte malo k meni samo na jednu rěc.

Pavel: Samo friško, ar se moram žuriti.

Peter: Kaj ste vi dali vetomane svojoj betežnoj kravi.

Pavel: Jeden funt terpetina. (I taki je Pavel dalje išel. Tretji den se je opet s Petrom zestal.)

Peter: Hudoga tolnača ste mi dali dragi kum. —

Pavel: Kak — kak?

Peter: Im je moja krava od funt terpetina vcrkla!

Pavel: No, im je i moja vcrkla, samo sam vam onda vu mojoj naglosti nē vtegnul povedati.

*

Sudec: Vi ste zatuženi, da ste jednoga bikana vkrali.

Tat: Priznajem gospodin sudec, ali gladuvanje me je na to dotiralo.

Sudec: Zato, ako je gdo gladen, nemora cěloga bikana vkrasti.

Tat: Je znaju prosim ponisno, nisam njim imal pri sebi noža kaj bi si jeden falat od njega odrezal.

Sudec: A, tak vre tak.

*

Učitelj: No, Jožek! poveć ti meni, kaj je treba činiti, ako hoćemo vu nebo dojti? Dijak: Vmrěti!

Rědka laž.

Navučitelj: »Poveš mi Karlek, kaj do bivamo od guske?«

Dijak: »Srce, jetra, meso — —.«

Navučitelj: »Kaj još?«

Dijak: (Šuti — tiho je bil — —)

Navučitelj: »Nu, kaj imamo vu postelji?«

Dijak: »Stenice.«

Sam strašilo.

Gospodar (siromaku — bogcu): »Kaj nezna, da odovud nije slobodno hoditi?«

Siromak: »Nisem zna. Ali ako je prepovédano, zakaj nepostavite kakvo strašilo?«

Gospodar: »Kakovo strašilo! Kaj nije dosta, da sam ja ovdil!«

Vu brijačnici.

Gospon (nestrpljivo): »Do bésa: »Vi brijete iak pomali, da brada naraste na jednoj strani, dok vi brijete.«

Ljep izgled.

Skupijaš: »Ah, gospon plebanoš, ja vidim da moram vumreći. Kad bi mogel samo moje peneze sobom odvesti.

Plebanoš: »Najte željeti toga, ar kam vi dojdete mogle bi skude — raztaliti!«

Zna i sam.

Doktor: »Beteg dohadja anda navék sa zimicom i velikom žedjom?«

Betežnik: »Je, prosim njih, gospon doktor, naj budu tak dobri i naj pretiraju mi samo zimicu, a sa žedjom budem ja sam lehko gotov.«

Privrediti:

Glád Ferencz i drugi.

— „Millenniumi Kalauz Kiállitási Utmutató“, a fő- és székváros, valamint a kiállítás területét írásban és képen híten és érdekesen mutatja be az olvasónak. A »Millenniumi Kalauz Kiállitási Utmutató« Budapest térképével van ellátva s ezélszerű és szakavatott beosztásánál fogva, hivatva van arra, hogy a fővárosba érkezőket végigvezesse Budapest és az ezredéves kiállítás területén, felsorolja és illusztrálja annak nevezetességeit és látványosságait, megjelöli az irányokat, melyeken kérdézősködés nélkül eligazodhatik, szóval birtokosának kellemes és szórakoztató tolmácsa leend. Ára 50 kr. kapható: Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésben.

VASUTI MENETREND.

Budapest felől: érk. 1.14, ind. 1.17 (gy. v.); 5.21 — 6.06 (sz. v.); 12.57—1 (gy. v.) 4.01—4.15 (sz. v.); 6.9.56 (v. v.) Prágerhof felől: é. 4.36—4.39 (gy. v.); ind. 5.52 (v. v.); 11.29—11.39 (sz. v.); 3.59 4.02 (gy. v.); 9.55—10.07 (sz. v.); Z.-Egerszeg felől: é. 8.42, 9.42; i. reg. 6.00, d. u. 4.28. Varaszd felől: é. 4.20, i. 4.49, 5.40—6.15, 11.13—11.44, 12.50—1.20, 3.50—4.20, 9.30—10.17 órákor.

Gabona árak. — Ciena žitka.

I m.-mázsa.	I m.-cent.	frttól	frtig
Buza	Pšenica	6.---	---
Zab	Zob	5.---	---
Rozs	Hrž	5.---	---
Kukoricza ó	Kuruza stara	4.25	---
» » uj	» nova	4.10	---
Árpa	Ječmen	4.---	---
Féher bab uj	Grah beli	7.52	---
Sárga » »	» žuti	5.50	---
Vegyes » »	» žmésau	5.25	---
Lenmag	Len	8.00	---
Bükköny	Grahorka	4.50	---

LOTERIJA Buda 19-ga septembra 1896.

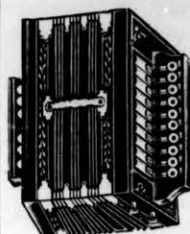
61 77 25 63 83

Odgovorni urednik
MARGITAI JÓZSEF.
Glavni suradnik
GLAD FERENCZ.

Nyilttér.*

E rovat alatt közlöttékert sem alaki sem tartalm. tekintetben nem vállal felelősséget a Szerk.

Foultárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai stb. a legujabb mintázzattal és színben, u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként sima,** csikos, kockázott, mintázott damasztól stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázzattal s. a. l.) megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva,** mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 2

Csak 4 1/2 forintért

szállítom világhírű

„BOHEMIA“

vonóharmonikám, mely **hosszu** billentyűkkel és **gyöngyház** ablakocsákkal van ellátva, ugyszintén 2 kettős fuvóval 11 soros erős bőrrrel, valamint elpusztíthatatlan bronz-védarsarkokkal.

A billentyűk lemezeken állanak, miáltal gyönyörű orgonaszerű hangja van.

40 billentyűs reg. 2 es nagy. 15 1/2 x 33 cm. = 4 1/2 frt
60 » » 3 » 17 x 34 » = 5 1/2 »
80 » » 4 » 17 1/2 x 34 1/2 » = 6 1/2 »

Hozzávaló iskola magántanulásra ingyen. Csomagolás és szállítási díj 60 krajczár. — Árjegyzék díjmentesen.

SCHUSTER C. A. harmonikakészítő,
603 **Graslitz,** Csehország. 2—20

Szétküldés utánvétel mellett. Becserélés elfogadatik. Összeköttetés vizontelárusítókkal kerestetik.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz

(GLASUR)

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képekterek stb. bearanyozására. 1 kis palaczk ára 20 kr.

Féher „Glasure“-fénymáz

Legjobb szer mosdóasztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.

Mindenkor kaphatók: 575 6—8

Heinrich Miksa ezégnél Csáktornyán.

Ajándéktárgyak nagy választékban.

Pollák Bernát

óras és ékszerész Csákiornyán.

Főtér, az uj takarékpénztári épületben.

Ajánlja dusan felszerelt svájcezi zsebóra-, arany-, ezüst- és chinai ezüst-áru raktárát.

Ajándéktárgyak nagy választékban

olcsó árakért.

Minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett a legolcsóbban, lelkiismeretesen és gyorsan eszközölöm.

Olcsó árak mellett.

Legjobb szerkezetű svájcezi zsebórák.

Fall Ingaórák raktára.

Árverési hirdményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az államkincstár végrehajtatónak Szencsár Péter végrehajtást szenvedő elleni 62 frt 40 $\frac{1}{2}$ kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagy-kanizsai királyi törvényszék a csáktornyai kir. járásbíróság területén levő dráva-szl-iváni 431. sz. tljvk. 512. hrsz. a. ingatlan 308 frt; 532. hrsz. a. 157 frt; 68b. hrsz. a. 204 frt és 509b. hrsz. a. 173 frtban az árverést ezenell megállapított kikéltési árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az

**1896. évi október hó 14. napján
d. e. 10 órakor**

a dráva-szl-iváni községbíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltési árón alól is eladatni fognak.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kikéltött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.

Csáktornya 1896. augusztus hó 6-án.

605

1-1

SZIVATTYUK

mindennemű, házi nyilvános, mezőgazdasági és iparezékokra.

UJDONSÁG!

Bower-Barff-féle szabadalmazott inoxidálási módszer szerint inoxidált szivattyúk rozsdáellen védve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien.**

MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű tizedes százados és hídmerlegek fából és vasból, kereskedelmi közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra. **Embermerlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek.** Commandit-társaság szivattyú és mérleggyártása.

L. Wallfischgassa 14. sz.
Schwarzenbergstrasse 6. sz.

Tekintettel a közeledő vetési időnyre van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságu

(a csehországi Thomasművekből eredő)

a legmagasabb
díjakkal
küntetett

Thomaszofzfátlisztet

szavatolt 15–20% citrátban oldható foszforsav tartalommal és 85–100% porfinomsággal.

Felülmulhatatlan, minden talajra alkalmas trágyaszor különösen sovány talajok javítására, kitűnő hatásu az összes gabonafélék, kapás és olajnövények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen a rétekre.

Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatásának tartósságára felülmúlja az összes szuperfoszfátokat.

A citrátban oldható foszforsav-tartalomért szavatosságot vállalunk netán hiányzó mennyiséget megtérítünk. — Ár ajánlatokkal, szakmunkákkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgálunk.

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviselője

a magyarkorona országainak területén 581 6—6

KALMÁR VILMOS, Budapest. Erzsébet-körut 34. sz.

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

könyvnyomdája

Csáktornyan,

a legújabb gyorsajtókkal és diszes uj betűkkel van felszerelve.

Elvállal minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat,

u. m. névjegyek, levélfejek, meghívók, eljegyzési-, esketési- és gyászjelentéseket, — számlák, körlevelek, hivatalos és magán nyomtatványokat, röpiratokat, műveket stb. stb.

bármely nyelven és kivitelben
a legjutányosabb árak mellett.